

'Nu gaat de Elfstedentocht beginnen'. 'Zelfs op de meest kritieke ogenblikken komt', schreef hij aan de Raad in een uit de gevangenis gesmokkelde brief, 'zoiets boven. Het is door onze Schepper bedoeld zeker om ons in evenwicht te houden.'¹

Als absurd, ja aanstootgevend trof het menige arrestant dat hij, als hij niet meteen een 'SD'-auto ingeduwd werd, werd afgevoerd door straten of over pleinen waar landgenoten liepen die zich volmaakt onbewust waren van de nood waarin hij zich bevond. 'Ik werd', aldus na de oorlog W. J. Lina, gearresteerd wegens zijn lidmaatschap van een kleine illegale groep die o.m. aan de eerste onderduikers hulp verleende, 'op 30 augustus 1941' (zulk een datum bleef in het geheugen gegrift)

'door een paar 'SD'-agenten gegrepen in de Kalverstraat te Amsterdam. Ik werd nl. op mijn schouder getikt door een mijnheer, die naast mij kwam lopen en mij vroeg: 'Bent u die en die niet?' Ik keek eerst links, toen rechts, toen achter en toen voor mij, ik zag mij aan alle kanten ingesloten door kerels in burger met een zeer dreigend gezicht en hun rechterhand in hun colbertje gestoken; daar had ik het meeste respect voor. De knaap die naast mij was komen lopen, hield mij een legitimatie onder mijn neus, waarop stond dat hij 'SD'-agent was. Ik was ingesloten en kon niets anders doen als meelopen, men weet niet wat of dat is voor een gevoel, om geheel machteloos te zijn tegenover een stuk of vijf kerels die met de hand in hun zak liepen, terwijl er honderden mensen om mij heen liepen die toch allemaal voor het merendeel een intense haat aan de Moffen hadden. Ik kon niets zeggen, ik kon niets doen dan alleen maar stomweg meelopen, de schoft naast mij vertelde nog met een duivelse lach, dat ik nu zoet met hen mee moest lopen en geen gekheid uit moest halen door te knipogen tegen de voorbijgangers om de aandacht op mij te vestigen, want dan zou hij genoodzaakt zijn mij zonder pardon neer te schieten.

. . . Ik kon niet anders en moest mee blijven lopen. Ik trachtte het wel in langzamer tempo te doen om een mogelijkheid te vinden voor ontvluchting, maar dan werd mij iets hard in mijn rug geduwd en dan liep ik in godsnaam maar weer een beetje harder. En ik vroeg mij maar af: waarom helpen de honderden mensen nu niet die hier rondom mij heen lopen, deze mensen kunnen die paar kerels toch gemakkelijk hebben, waarom liet men mij nu maar aan mijn lot over, zij zagen toch dat ik geheel en al machteloos was. *Nee*, de mensen zagen het natuurlijk niet, ik was het alleen die er erg in had dat ik gearresteerd was door de 'SD'.²

¹ Brief, z.d., van W. Santema aan de Raad van Verzet, voorgelezen in de vergadering van de Raad op 23 maart 1944 (RVV, 1e). ² W. J. Lina: 'De opdracht' (21 sept. 1945), p. 27-28 (Doc I-1058, a-1).